Helse- og
omsorgsdepartementet

Akson

Áigumušcealkámuš suohkaniidda Gaska-Norgga dearvvašvuođaregiovnna olggobealde

Ulbmil ja duogáš

Akson galgá váikkuhit mihttomearrái olahit beaktilis ja guoddevaš dearvvašvuođa- ja fuollabálvalusa mii lea ollislaš ja ovttastahtton, buvttiha buori ovttasdoaibmama aktevrraid gaskka ja ovttasdoaibmama eará suohkanlaš ja stáhtalaš bálvalusaiguin maiguin dearvvašvuođabálvalus ovttasbargá. Pasieantta ja geavaheaddji dárbbut ja sávaldagat galget leat guovddážis. Akson galgá váikkuhit dasa ahte dearvvašvuođabargiin lea álkis ja sihkkaris beassan pasieantadieđuide, ássiin galget leat digitála bálvalusat fidnemis, ja dieđut galget láhččot buorebut olámuddui kvalitehtabuorideapmái, dearvvašvuođabearráigehččui, stivremii ja dutkamii.

Doaibma Akson galgá ásahit oktasaš journálačovdosa suohkanlaš dearvvašvuođa- ja fuollabálvalusaide ja nationála čovdosiid buoret digitála ovttasdoaibmamii buot doaimmaid gaskka mat addet dearvvašvuođabálvalusaid ja singuin geaiguin sii ovttasdoibmet. [1]

Áigumušcealkámuša birra

Dán áigumušcealkámuša vuolláičállin čájeha suohkana doarjaga ja áigumuša searvat doaimma Akson bargui viidáseappot. Vuolláičállin ii mielddisbuvtte makkárge oastingeatnegasvuođa dahje eará ekonomalaš geatnegasvuođa suohkanii. Geahča eanet čilgehusa doaimma birra stivrendokumeantta váldočuoggáid čoahkkáigeasu mildosis.

Joatkevaš barggu eavttut

Stáhta joatkevaš láhčin ja váikkuheapmi Aksonii eaktuda áigumušcealkámušaid suohkaniin mat ovddastit unnimusat beali álbmogis Gaska-Norgga dearvvašvuođaregiovnna olggobealde. Joatkevaš stáhtalaš bargu Akson heivehemiin 2021 rájes eaktuda maiddái ráđđehusa ja Stuoradikki mearrádusa.

Leat ain báhcán dehálaš barggut ja čielggadeamit 2020:s maid stáhta áigu veahkkin guorahallat ovttas SG:in/suohkanlaš surggiin. Guorahallan fátmmasta ee. čielggadit suohkaniid eaiggátvuođa organiserema, ruhtadanmodeallaid gaskal suohkaniid mat leat njunnošis barggus ja daid suohkaniid mat bohtet maŋis, oasusoamastanšiehtadusaid ja fitnodaga kapitaliserenbajideami. Dasa lassin galgá guorahallan čielggadit ovddasvástádus- ja gollojuohkima ja doaimma ollislaš oktasaš stivrenmekanismmaid. Dát siskkilda šiehtadusaid, ruhtadeami ja sorjjasvuođaid Akson ovttasdoaibmama doaimma ja Akson journála gaskkas.

---

1 Oktasaš journálačoavddus buot suohkaniidda Davvi Dearvvašvuođa RDD, Oarji Dearvvašvuođa RDD, ja Lulli-Nuorta RDD sisaváldinguovlluin. Suohkanat Gaska-Norgga dearvvašvuođaregiovnnas leat mielde Dearvvašvuođavuogádaga barggus - oktasaš journálačoavddus dán regiovnna suohkaniidda ja spesialistadearvvašvuođabálvalussii.

Stáhta galgá guovddáš stivrendokumeantta vuođul ja ovttasbarggus surggiin nai ráhkadit geaidnokártta nationála e-dearvvašvuođačovdosii, mas oktavuohta ja sorjjasvuođat čalmmustahttojit.

Vuođđun biddjo ahte Akson-doaibma ollislaččat galgá duohtandahkkot guovtti prográmmain, mat leaba Akson journála ja Akson ovttasdoaibman, goabbá ge sierra doaimmas. Doaibma lea vuogádatlaš ja guhkesáiggi ovddidanbargu mii galgá ovddiduvvot ja almmuhuvvot dađistaga. Doibmii galget vuođđun rabas ja heivehahtti čovdosat.

Vuođđun biddjo ahte prográmmaeaiggátvuohta oktasaš journálačovdosii biddjo ovtta fitnodahkii, mii dás namuhuvvo leat "Fitnodahkan Akson journála". Fitnodagas boahtá leat suohkanlaš majoritehtaeaiggátvuohta. Stáhta, Dearvvašvuođa- ja fuolahusdepartemeantta bokte, lea mielas searvat eaiggátbeallái oasusfitnodahkii minoritehtapoasttain mii ii atte negatiivva kontrolla, jus suohkanat dan háliidit. Dat mearkkaša ahte stáhta eaiggátoassi galgá leat unnit go 34 proseantta. "Fitnodat Akson journála" boahtá háhkat, jođihit, hálddašit ja viidásetovddidit čovdosa(-siid) oktasaš suohkanlaš journálii.

Biddjo vuođđun ahte stáhta ruhtada goluid prográmma- ja eiseváldebargguide mat gullet oktasaš suohkanlaš journála investeremiidda. Viidáset biddjo vuođđun ahte suohkanat mat geavahišgohtet čovdosa mákset iežaset oasi investeremis ja čuovvovaš doaimmas ja hálddašangoluin. Viidáset biddjo vuođđun ahte stáhta ruhtada investerengoluid 1. ceahkkái ollislaš ovttasdoaibmama ovddideapmái. Aktevrrat geat geavahišgohtet čovdosiid gokčet hálddašan-, doaibma- ja bajásdoallangoluid. Viidáset biddjo vuođđun ahte stáhta veahkeha resurssaiguin ja gelbbolašvuođain maŋŋel "Fitnodaga Akson journála" ráhkkanahttinbarggus ja ásaheamis.

Stivrenmodealla mii galgá ásahuvvot sihke doibmii ollislaččat ja "Fitnodahkii Akson journálii" boahtá sihkkarastit suohkanlaš suorgái váikkuhanválddi ollislašvuhtii, ja oasseváldi suohkaniid ovttastupmái mearrideaddji váikkuhanválddi "Fitnodagas Akson journálas". Fitnodatmálle sáhttá rievdat dan duohken movt eaiggátmodealla šaddá. Stáhtalaš eaiggátpoasta eaktuda ahte fitnodatmálle šaddá oasusfitnodat.

Barggu organiserema birra 2020:s

Muhtun suohkanat bohtet ovttas GS:in leat fárus viidáset barggus 2020:s čielggadit rámmaeavttuid ja eavttuid Aksona ollislaš stivremii, organiseremii, ruhtadeapmái ja ovddasvástádusjuohkimii. Barggu ulbmil lea:

1. čielggadit suohkanlaš organiserema mii buktá beaktilis proseassaid ja sihkkarastá buori mielváikkuheami seammás go mánggadáfot beali ja riskka lea vejolaš gieđahallat áiggi badjel.
2. álggahit barggu ásahit ovttasstivrenmodeallaid stáhtain mas lea duohta mielváikkuheapmi, ovttajienalaš mearridanproseassat vuođđun ja čielgaset ovddasvástáduslinjját.
3. vuođđudit ja čielggasmahttit gollojuohkima prinsihpaid stáhta ja suohkana gaskkas vai dát leat vuođđun guovddáš stivrendokumeanttas, ja movt dat ekonomalaččat boahtá deaivat oasseváldi suohkaniid áiggi badjel.
4. čielggadit rámmaeavttuid ja áigemuttuid duohtandahkat "Fitnodaga Akson journála" cehkiid mielde lahkonemiin eaiggátvuhtii.

Ii vurdojuvvo ahte buohkat geat vuolláičállet áigumušcealkámuša bohtet searvat aktiivvalaččat bargui 2020:s. GS áigu ovttastahttit vuođđudanproseassaid ja cealkámušvuoruid maid geažil suohkanat nagodit addit ruovttoluottadieđuid bargui dađistaga ja loahpalaš mearridit galgá go vejolaččat leat geatnegasvuohta vai opšuvdna.

Cealkámuš SUOHKANIS

1. SUOHKAN doarju oktasaš journála mihtu suohkanlaš dearvvašvuođa- ja fuollabálvalusaide ja čovdosiid buoret digitála ovttasdoaibmamii buot doaimmaid gaskkas mat addet dearvvašvuođabálvalusaid. Dilli galgá maiddái heivehuvvot buoret digitála ovttasdoaibmamii ássiiguin ja eará suohkanlaš ja stáhtalaš bálvalussurggiiguin.
2. Maŋŋel go 2020:s bargu čielggasmahttit rámmaeavttuid, eavttuid ja plánaid Aksonii leat joavdan guhkkelii, ja jus SUOHKAN háliida dan, de SUOHKAN sáhttá searvat viidáset čuovvovaš molssaeavttuiguin:
    a. Dahkat geatnegahttonšiehtadusa ovttasbarggu dahje eará čatnasanhámis (omd. Mieleaiggátvuohta) "Fitnodagas Akson journál" álggu rájes, ja aktiivvalaččat searvat viidáset háhkan- ja ovddidanbargui ásahit oktasaš suohkanlaš journálačovdosa.
    b. Dahkat opšuvdnašiehtadusa ja vuordit mearrádusain čatnasit oktasaš doibmii ja geavahišgoahtit oktasaš suohkanlaš journála.
3. SUOHKANIS lea áigumuš ruhtadit iežasoasi oktasaš suohkanlaš journálas jus dat maŋit áigemuttus geatnegahttá iežas geavahišgoahtit oktasaš suohkanlaš journála.

(dáhton)	
suohkan	
(vuolláič.)	
(namma)	
(virgi)	